

QUAN MAMBRÚ SE'N VA ANAR A SEVA

RAFEL BIGORRA I RIUS

Als condeixebles que cursàvem un peritatge tècnic a l'Escola Industrial de Barcelona, ens va entrar una fal·lera que tenia una semblança amb la que trobem relatada en *Res de nou a l'Oest*, quan tot d'una l'alumnat atiat per les arengues del professor s'allista com un sol home a l'exèrcit alemany. Potser el cas no era tan igual. Un dels motius que ens decidiren a incorporar-nos a les Milícies Universitàries era que el període que estaríem fent el servei era molt més curt. Dos campaments d'estiu de tres mesos cada un i mig any amb el grau d'alferes en una caserna.

En aquell 1942, si bé la guerra ja s'havia acabat, encara per les casernes hi havia soldats que feia cinc anys que estaven "servint la Pàtria". Un altre factor que determinà l'allistament era la possibilitat de lluir un uniforme ben tallat amb una estrella a la bocamàniga, indumentària que en aquelles calendes feia obrir els ulls a les donzelles que es passejaven pel passeig de Gràcia. Emportat per la determinació dels condeixebles i per la perspectiva d'assolir uns avantatges, aquest va ser el motiu que un matí del mes de juny agafés un tren que sortia de l'estació del Nord i després d'un sotragueig acompanyat d'un soroll de ferros, arribéssim a l'estació de Balenyà, Tona, Seva i Taradell. Un autobús ens evità haver d'agafar la carretera amb la maleta al coll i sota un sol inclement caminar fins a Seva. Nosaltres per motius burocràtics ens estalviàrem haver-ho de fer a peu, ja que ens incorporàrem uns dies després de la que es considerava la majoria de futurs guerrers. Tanmateix, va quedar en el llenguatge corrent com una terrible epopeia la marxa a peu des de l'estació de Balenyà fins a Seva.

L'autobús ens deixà al destí prefixat i per la carretera que va al Brull també vam passar el nostre camí de l'amargura, ja que el sol no perdonava i la maleta cada vegada pesava més. Passada la font de Serra Bardina arribàrem a la cruïlla d'un camí de carro que eixia davant de can Figarola i que conduïa a l'Estanyol. A les voreres s'instal·laren les tendes de campanya, que consistien en uns capots que servien d'impermeables i que mitjançant una teoria de botons s'unien a uns altres de semblants i entre tots feien la coberta de la tenda. Aquest invent el portaren els italians que vingueren a ajudar l'exèrcit nacional. Fou necessari cercar palla per farcir un matalàs petit que en el lèxic imperial s'anomenava "*colchoneta*" i el seu complement de dormida, l'imperial "*cabezal*", o sia el coixí. En l'apartat dels uniformes, el que a tu t'anava curt al company li anava llarg. El pantaló era dels que en deien de vint-i-un botó

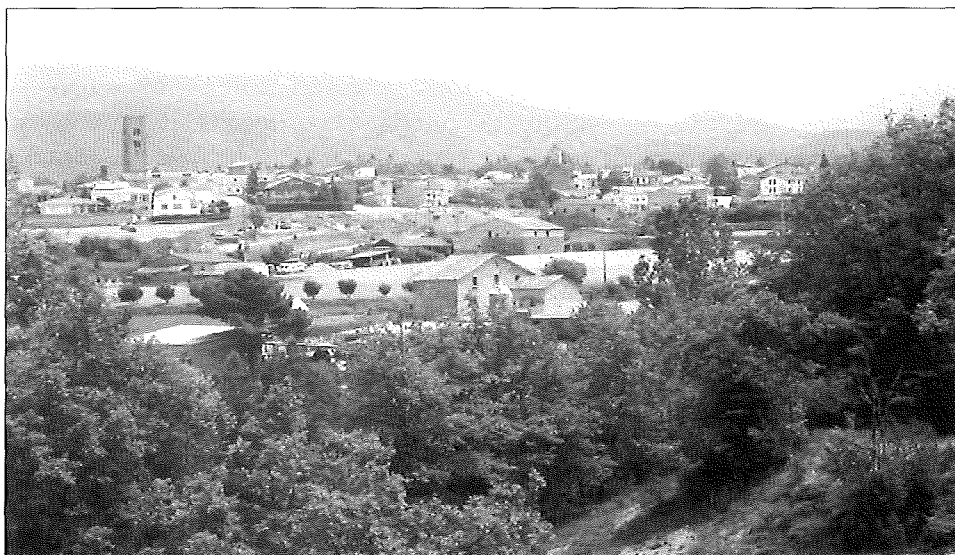


L'estació de ferrocarril a principis del segle XX

perquè s'ajustava a la cama amb un reguitzell de botonets. Una vegada mal instal·lats iniciàrem l'exercici de comparar les comoditats que havíem deixat a casa, o sia, matalàs de llana, llençols fent olor de net i l'interruptor de la llum a l'abast de la mà. Les esmentades mancances venien compensades per la meravella de sentir el rossinyol, per la remor del bosc de pins quan un mestralet llepava l'arbreda, pel perfum dels matolls de farigola i romaní. Com que la persona s'adapta a tot, un habitant de la Dreta de l'Eixample es convertí en ardit guerrer. Després d'uns dies marcar el pas, fer la "*media vuelta*", tant a la "*derecha*" com a la "*izquierda*", i "*presenten armas*" eren conceptes que havíem assimilat perfectament. L'alt comandament decidí que féssim el jurament de la bandera. Un diumenge, a l'era de can Figarola Nou, se celebrà tan significativa cerimònia, on el *pater* va dir la seva i una banda de música militar va harmonitzar la contesa. Per poder donar en condicions acceptables fins l'última gota de sang tot defensant la bandera que acabàvem de jurar, el comandament disposà repartir un ranxo especial: que les lleties verges de cucs substituïssin les que estaven farcides amb aquells animalons. Si embruto aquest paper amb un punt i seguit és per enaltir la menja que sostingué la nostra còrpora durant aquelles jornades en què competíem amb el cèlebre Mambrú (el que se'n va anar a la guerra). Parlo reverencialment dels ous ferrats. Conseqüència de les caresties de la postguerra, el ranxo que es repar-

tia era una entelèquia i els nostres estómacs de nois de vint anys necessitaven més llenya al foc. És aquí que apareixen dues institucions que no han estat mai prou lloades. Una va ser una fonda que hi havia davant del Bar de la Perla i l'altra va ser l'Estanyol. Encara recordo amb pinzellada agraïda la dama que em posà sobre una taula un ou ferrat acompanyat amb patates fregides: però on hom va agafar addicció va ser amb els ous ferrats que em peixia el masover de l'Estanyol. A més de complaure els suc's gàstrics, els ulls quedaven il·luminats contemplant les filles del masover: "*Nunca fuera caballero de damas tan bien servido*". L'acte es considerava un sopar. Una vegada saciats empeníem la tornada al campament. Per una persona per qui els únics arbres havien estat els plàtans de l'Eixample, era una revelació l'espectacle del bosc adormit i adonar-se dels molts estadants habituals d'aquell medi.

L'ou ferrat, subvencionat per l'economia domèstica, o sia els pares, i les peroles de lleties barrejades amb tonxos a càrrec de l'erari públic devien ser una menja molt energètica, ja que ens van fer aguantar les marxés a peu que deien que eren de reglament. Una va ser la marxa de Seva a Vic passant per Taradell i Santa Eugènia de Berga. El retorn va ser per una recta com un canó d'escopeta, que era un túnel vegetal format per les fulles dels plàtans. Gràcies a ell la tornada va ser més suportable per a uns "valents" equipats amb una manta i l'escopeta obligatòria. També el combinat de lleties-tonxos i ous ferrats va fer possible la marxa a peu a Viladrau i una altra a Centelles, des d'on oírem casualment per una ràdio que al senyor Serrano Suñer l'havien cessat del ministeri que regia.



Vista del poble de Seva

Moltes tardes després de la rutinària instrucció anàvem perfectament formats a una rústega taverna al Brull. L'edifici es conserva molt bé i diria que millorat, però hi ha una variant: les begudes es despatxaven al pis inferior, on hi ha actualment un menjador que s'utilitza quan les taules del pis superior ja són plenes. En el superior hi ha una barra important.

Era agradable quan a mitja tarda ens encaminàvem cap al Brull. El paisatge d'aquest tros del Montseny té unes suavitats que en pocs llocs del masís es veu. Caldria la ploma d'en Pla per consignar al paper la finor de les feixes vorejades per potents roures, alzines i faigs. A la carretera que portava al Brull, si bé asfaltada, hi havia poca circulació. Potser un dels motius d'això era que s'acabava al Brull, ja que la continuació a Coll Formic encara era al sac dels projectes.

La vida en un clima sanitos i l'exercici físic que proporcionaven les caminades a peu feien que no em fos cap impediment anar a agafar el tren a l'estació dels Hostalets, ja que si volíem anar a Barcelona a passar el dissabte i el diumenge, no era prudent anar a l'estació de Balenyà-Tona-etcètera, ja que hi havia una patrulla per culpa de la qual els que no tenien permís ho passaven malament. En canvi als Hostalets era via lliure. El diumenge a la tarda també usàvem el mateix ardit. Baixàvem als Hostalets i ens enfilàvem cap al Montanyà, passant per can Petges. Arribàvem al campament a l'hora de passar la llista de "retreta". Hi havia tres opcions per passar el cap de setmana. Una era la descrita, un altra que vinguessin els pares i una tercera la d'anar a passar el diumenge a Vic. Hi arribàvem a mig matí, en ferrocarril. Al convent de San Domingo tenien establert un servei de banyeres –previ pagament, com es pot suposar. Després d'una setmana sense que a la nostra pell hi toqués gens d'aigua i sabó, era una benedicció immersir el cos a l'aigua tebiona. Una vegada complerts amb la senyora Higiene, era necessari acollir-se als refinaments que brollaven de Ca l'U. Després de vuit dies d'ous ferrats i lleties farcides, eren glòria les meravelles que els nostres ulls afamats devoraven *a priori*, les delicadeses de la carta. El cafè i la corresponent copa l'anàvem a prendre a Ca La Gitana, un bordell famós en tota la Plana. A més de prendre el cafè i una copa de conyac, practicàvem el noble esport de fer de "floreros".

La visita dels pares no era gaire freqüent. Els mitjans de comunicació eren molt precaris. D'automòbils quasi no en circulaven. Els pares utilitzaven el tren fins a Balenyà i amb autocar o un taxi arribaven a Seva. Les boires del temps m'han esborrat on devíem anar a dinar, potser a la fonda que hi havia davant de la Perla. El que sí recordo és que tot esperant el dinar anàvem fins a la font de Serra Bardina (on hi havia el cos de guàrdia). La seva aigua mitigava la set que la caminada havia engendrat. Tot just després de dinar al pare li va agafar un dolor al ventre i va caldre anar a reclamar els auxilis del metge, que dictaminà que es tractava d'un atac i va insinuar que potser l'aigua de

la font de Serra Bardina li havia remogut unes pedres que devia tenir a la vesícula. Un dels pocs taxis que hi havia per aquells verals els va traslladar a Barcelona.

A finals de setembre tornarem a casa, amb la pell de color de xocolata. Tot l'anterior és el que m'han proporcionat les neurones que es revitalitzen cada any, quan vaig d'excursió pels llocs en què vaig passar tres mesos. Menjo un entrepà de truita a la francesa a la font de Serra Bardina i, sense dubtar l'eficiència del metge, mai el fetge ha protestat. També amb el tarannà del fill pròdig torno al Brull, on em reben gairebé amb llàgrimes als ulls.

Em podria estendre sobre la influència que van tenir aquells tres mesos de grapejar els valors imperials que volien infondre en els nostres ànims, però ja seria una altra història, com deia Alexandre Dumas (no sé si el pare o el fill).